

تجربه در بنگاههای کوچک و متوسط

گروه مطالعات SMEs سازمان مدیریت صنعتی



اشاره

در پی مطالعه اجمالی تجربه سه کشور شرق آسیا در زمینه توسعه بنگاههای کوچک و متوسط، در این مقاله نگاهی به تجربه فیلیپین خواهد شد. ۸۴ میلیون جمعیت فیلیپین در کشوری به مساحت ۳۰۰ هزار کیلومتر مربع زندگی می کنند. علی رغم این تراکم جمعیت و احتمالاً به تبع از آن، محدودیت منابع، فیلیپین توانسته است پایه های اقتصادی در خور اهمیتی بی ریزی کند: تولید ناخالص داخلی ۳۵۶ میلیارد دلار، میزان رشد صنعتی ۴ درصد، صادرات ۳۵/۱ میلیارد دلار و واردات ۳۳/۵ میلیارد دلار. با این حال میزان بیکاری فیلیپین اندکی بیش از ۱۰ درصد برآورد می شود و می توان گمان کرد که یکی از دلایل اصلی تاکید این کشور بر بنگاههای کوچک و متوسط، راه اندازی موثرتر سازوکاری باشد که بتواند از میزان بیکاری بکاهد. چنین می نماید که دولت این کشور دقت خاصی هم درباره این بنگاهها داشته باشد چون تعریف عملیاتی که از آنها به دست می دهد با بسیاری از دیگر کشورها متفاوت است.

تعریف

در فیلیپین از دو معیار برای تعریف و شناسایی بنگاههای کوچک و متوسط استفاده می شود. معیار نخست شمار کارکنان تمام وقت شاغل در اینگونه بنگاههاست و دومین معیار میزان داراییهای ثبت شده بنگاههاست.

بر اساس دو معیار بالا، در فیلیپین آن دسته از واحدهایی بنگاه کوچک و متوسط شناخته می شوند که شمار کارکنان تمام وقت آنها کمتر از ۲۰۰ نفر باشد و علاوه بر آن مجموع داراییهای ثبت شده آنها نیز بیش از ۴۰ میلیون پرو نباشد.

نقش بنگاههای کوچک و متوسط در اقتصاد فیلیپین

بنگاههای کوچک و متوسط به عنوان موتور رشد اقتصادی فیلیپین شناخته می شوند. اقتصاد این کشور اساساً بر مبنای ۸۲۰۹۰۴ شرکت به ثبت رسیده در این کشور قرار دارد که ۹۹/۶ درصد از همه کسب و کارها را دربر می گیرد. از این تعداد ۲۹۲۸ شرکت (یعنی کمتر از ۰/۵ درصد) را شرکتهای بزرگ تشکیل می دهند و ۳۲۷۲ شرکت (یعنی کمتر از یک درصد) نیز به شرکتهای متوسط اختصاص دارد. بقیه ۸۱۴۷۰۴ شرکت دیگری که در این اقتصاد فعالیت می کنند عموماً بنگاههای کوچک هستند. در سال ۱۹۹۷ و در پی بحران بزرگ اقتصادی در شرق آسیا فعالیتهای بسیاری از شرکتهای بزرگ متوقف گردید اما این بنگاههای کوچک و متوسط بودند که به فیلیپین کمک کردند تا این بحران را پشت سر گذارد. از این رو، بنگاههای کوچک و متوسط کلید توسعه صنعتی، منطقه ای و ملی برای فیلیپین محسوب می شوند.

بنگاههای کوچک و متوسط نقش مهمی در اشتغالزایی بر عهده دارند. این بنگاهها در حدود ۶۹/۹ درصد از مجموع نیروی کار کشور را در استخدام خود دارند و توانسته اند بیش از ۳۲ درصد از ارزش افزوده اقتصاد را ایجاد کنند. علاوه بر آن بیش از ۶۰ درصد از صادرات این کشور به بخش بنگاههای کوچک و متوسط تعلق دارد. بخشی از این صادرات به صورت

صادرات غیر مستقیم و در قالب پیمانکاریها و عرضه کالاهای نیمه ساخته شده به شرکتهای بزرگ است.

نگاهی به ساختار اقتصادی فیلیپین نشان می دهد که بخش خدمات بیشترین سهم را در اقتصاد این کشور دارد. این بخش شامل هتلداری، رستورانها و سایر خدمات مربوط به جهانگردی همچون حمل و نقل، تفریحات و غیره است. ۸۳/۷ درصد از بنگاههای کوچک و متوسط در بخش خدمات فعالیت دارند. پس از بخش خدمات نوبت به بنگاههای تولیدی می رسد که ۱۵/۸ درصد از بنگاههای کوچک و متوسط را در بر دارد و بخش کشاورزی از این نظر در رتبه سوم قرار گرفته است.

برنامه های دولت

در کشور فیلیپین سازمانهای زیادی به رشد و توسعه بنگاههای کوچک و متوسط کمک می کنند. ضمن آنکه برخی شرکتهای غیردولتی و غیرانتفاعی نیز در برخی زمینه ها از مساعدت به این شرکتهای دریغ ندارند. مهمترین خدماتی که به این گونه بنگاهها ارائه می شود شامل خدمات اطلاعاتی، برنامه های آموزش مدیریت، فناوری و خدمات مالی است. از مجموع ۷۹ موسسه کمک کننده، ۲۱ بنگاه دولتی بوده و به اجرای برنامه های آموزشی و خدمات اطلاعاتی می پردازند و ۱۹ بنگاه دولتی نیز در مجموع، ۱۱۱ برنامه اعتباری و خدمات مالی را ارائه می کنند.

وزارت تجارت و صنعت فیلیپین جهت ترویج کارآفرینی و رشد بنگاههای کوچک و متوسط امور مربوطه را به اداره توسعه بنگاههای کوچک و متوسط BSMBD^(۱) واگذار کرده است. هدف BSMBD کمک به رشد و توسعه بنگاههای خرد، کوچک و متوسط در فیلیپین است. این اداره از برنامه ها و پروژه هایی حمایت به عمل می آورد که نیازهای خاص بنگاههای کوچک و متوسط را در زمینه توسعه کارآفرینی، توسعه کسب و کار، بهبود بهره وری و تامین مالی برآورده می کنند.

ماموریت و رسالت BSMBD عبارت است

از:

• ایجاد محیطی مناسب برای کمک به رشد و توسعه پایدار بنگاههای کوچک و متوسط در کشور؛

• تدوین، اجرا و هماهنگ ساختن خط مشی ها، برنامه ها و خدمات لازم برای کمک به کارآفرینان و پشتیبانی از بنگاههای کوچک و متوسط؛

• ایجاد پیوند قوی بین موسسات داخلی و خارجی در راستای تقویت بنگاههای کوچک و متوسط؛

BSMBD بخشهای متعددی دارد و سه وظیفه اصلی را انجام می دهد:

۱- نمایندگی سیاستگذاری (در دفاع از حقوق کارآفرینان در مجامع قانونی و حقوقی)؛

۲- توسعه کارآفرینی؛

۳- توسعه شرکها.

در این رابطه توجه دولت فیلیپین به توسعه کارآفرینی از اهمیت زیادی برخوردار بوده و شامل موارد زیر است:

الف - پروژه حمایت از کارآفرینان: ارائه خدمات مستقیم و غیرمستقیم، تقویت موقعیت کارآفرینی، جلب مشارکت سازمانهای مربوطه از مهمترین موارد مورد توجه در این پروژه است.

ب - خدمات مشاوره و توسعه: این برنامه مشوق گسترش رویه های مدیریتی و فنی مورد استفاده در سطح جهانی است که قابلیت رقابت جهانی بنگاههای کوچک و متوسط را نیز افزایش می دهد.

ج - برنامه توسعه کارآفرینی منطقه ای مبتنی بر شایستگی از طریق تشکل کارآفرینان: هدف این پروژه کمک به کارآفرینان در مناطق شهری و نیمه شهری فیلیپین است.

د - برنامه اعتباری تالونگ ساتانو برای فقیرترین افراد: هدف این برنامه تامین مالی کارآفرینانی است که به فقیرترین خانواده ها تعلق دارند.

ه - برنامه تامین معیشت بخشی: این برنامه در جهت افزایش درآمد و بهبود شرایط معیشتی بخشهای محروم مانند کارگران، جوانان، افراد فقیر روستایی، زنان و دهقانان تلاش می کند و کمکهای بلاعوضی را برای ایجاد کار و منبع درآمد به آنها اعطاء می کند.

و - کمک به برنامه توسعه شرکتهای خرد: این برنامه که توسط مجلس سنا و مجلس نمایندگان به تصویب رسیده است معطوف نیازهای گروههای محروم و یا بنگاههای تازه تاسیسی است که نمی توانند از نظر مالی به اندازه کافی سرمایه گذاری کنند.

ز - قانون صنعتی کردن منطقه ای: هدف این برنامه کمک به ایجاد صنایع تولیدی یا پردازش خود کالا در مناطق شهری است.

ح - برنامه توسعه انتقال فناوری صنعتی به بنگاههای کوچک و متوسط: قانون حمایت از بنگاههای کوچک و متوسط در اوایل سال ۱۹۹۱ تصویب شد. براساس این قانون «شورای توسعه بنگاههای کوچک و متوسط» و «شرکت ضمانت مالی برای تاسیس بنگاههای کوچک و متوسط» تشکیل گردید و بانکها نیز موظف شدند تا سالانه وجوهی را برای ایجاد بنگاههای کوچک و متوسط به صورت وام در اختیار متقاضیان قرار دهند.

شورای توسعه بنگاههای کوچک و متوسط بالاترین مرجع سیاستگذاری برای توسعه بنگاههای کوچک و متوسط است و مسئولیت رشد، گسترش و توسعه این بنگاهها در سطح فیلیپین را برعهده دارد. این شورا دارای چندین بخش است که عبارتند از: علوم و فناوری، کشاورزی، محیط زیست و منابع طبیعی، نیروی کار و اشتغال، تضمین و تامین مالی بنگاههای کوچک و متوسط و بخش تجارت و صنعت که ریاست شورا را نیز برعهده دارد.

دو کمیته تحقیقات و سیاستگذاری و همچنین کمیته طرح و برنامه نیز با ریاست بخش خصوصی اهداف این شورا را در جهت توسعه بنگاههای کوچک و متوسط پیش می برند.

فعالتهای شرکت ضمانت مالی در توسعه بنگاههای کوچک و متوسط

به طور کلی، فعالتهای این شرکت برای توسعه بنگاههای کوچک و متوسط در کنار انجام فعالتهای آموزشی در بعد ایجاد منابع مالی لازم و برقراری ضمانتهای کافی برای برخورداری کارآفرینان و بنگاههای کوچک و متوسط از وامهای بانکی جهت توسعه هستند. به طور کلی اهداف آن را در بخش مالی می توان در سه اصل جستجو کرد:

• تامین حمایت مالی برای تاسیس بنگاههای کوچک و متوسط و تامین سرمایه در گردش برای آنها؛

• افزایش سطح حمایتها و کمکهای دولت در زمینه تامین منابع و اعتبارات مالی؛

• ایجاد روشهای دیگر تامین مالی برای تاسیس بنگاههای کوچک و متوسط.

شرکت ضمانت مالی برای تحقق اهداف اقدام به تاسیس واحد تسهیل تامی

بنگاههای کوچک کرده است. این واحد با ایجاد ارتباط با مراکز و موسسات مالی خصوصی زمینه های لازم برای سوق دادن منابع آنها به کارآفرینان و بنگاههای کوچک را فراهم می آورد. به طور کلی، استفاده کنندگان از اینگونه تسهیلات باید در چهار بخش ذیل فعالیت داشته باشند:

• تجارت محصولات کشاورزی؛ • تولید کارخانه ای؛ • فرآوری محصولات کشاورزی؛ • خدمات.

ضمن اینکه درخواست برخورداری از این تسهیلات بساید در یکی از چهار زمینه زیر صورت گیرد:

- خرید اموال ثابت؛ - توسعه و ساخت کارخانه؛ - سرمایه در گردش ثابت؛ - سرمایه در گردش جاری.

محدودیتهای رشد بنگاههای کوچک و متوسط

باید توجه داشت که در قوانین، کلیات تصویب می گردد و در مرحله اجرا، بسیاری از واحدها با مشکل مواجه می شوند. برای مثال واحدهای صنایع روستایی نمی توانند از برنامه های تامین مالی استفاده کنند، چرا که دارای تشکیلات اداری و بررسیهای کارشناسی مانند واحدهای بزرگتر نیستند و به همین دلیل نیز این قانون با ایجاد اصلاحاتی، شرکت ضمانت مالی را ملزم به حمایت از این واحدها نیز کرد. بنگاههای کوچک و متوسط به سبب ماهیت وجودی شان دارای توانایی لازم برای تاثیرگذاری بر روند کلی بازار و قوانین نیستند زیرا سهم زیادی از بازار را در زمینه فعالیت خود در دست ندارند و حتی نمی توانند در سیاستهای قیمت گذاری محصول در بازار تعیین کننده باشند.

همچنین این بنگاهها از مزایای تولید انبوه نیز برخوردار نیستند، گرچه این نوع امتیازات در تولید، خرید، حمل و نقل و بازاریابی در سطح انبوه امروزه رو به کاهش است و با نفوذ موفقیت آمیز بنگاههای کوچک و متوسط در بازار، دیگر این ابعاد در قیمت تمام شده محصول تعیین کننده اصلی نیستند.

عامل دیگری که موجب محدودیت این

رشته و همچنین مشکلات ناشی از تروریسم اشاره کرد. این عوامل دست به دست هم داده و بر روی عملکرد بنگاههای کوچک و متوسط اثر می گذارند. □

پانوشته

- 1 - BUREAU OF SMALL AND MEDIUM BUSINESS DEVELOPMENT (BSMBD).
- 2 - ENTREPRENEUR SUPPORT PROJECT (ESP).
- 3 - IN - PLANT CONSULTANCY SERVICES (IPICS).
- 4 - COUNTRYSIDE ENTREPRENEURSHIP DEVELOPMENT PROGRAM - COMPETENCY - BASED ECONOMIES THROUGH FORMATION (CEDP - CEFE).
- 5 - TULONG SA TAO CREDIT PROGRAM FOR POOREST OF THE POOR.
- 6 - SECTORAL LIVELIHOOD PROGRAM (SLP).
- 7 - ASSISTANCE TO MICRO - ENTERPRISE DEVELOPMENT PROGRAM (AMEDP).
- 8 - COUNTRYWIDE INDUSTRIALIZATION ACT.
- 9 - SMALL AND MEDIUM INDUSTRIAL TECHNOLOGY TRANSFER DEVELOPMENT PROGRAM (SMITTD).
- 10 - SMALL AND MEDIUM ENTERPRISE DEVELOPMENT (SMED).
- 11 - SMALL BUSINESS GUARANTEED AND FINANCE CORPORATION (SBGFC).
- 12 - SMALL ENTERPRISE FINANCING FACILITY (SEFF).
- 13 - SME TRADE HOUSE.
- 14 - SME CENTER.
- 15 - SME DATA BASE.

به تامین نیازهای آنها بستگی دارد و نیازهای این بنگاهها نیز همواره در گذر زمان دستخوش تغییر می گردد. در حالی که بنگاههای کوچک و متوسط توانستند به فیلیپین کمک کنند تا بحران اقتصادی سال ۱۹۹۷ را پشت سر بگذارد اما جهانی شدن، چالشهای تازه ای فراروی این بنگاهها قرار داده است.

در یک مطالعه مشترک، دولت و بخش خصوصی به شناسایی مهمترین مسائلی پرداختند که بنگاههای کوچک و متوسط را تحت تاثیر قرار می دهند. نتایج این بررسی عوامل زیر را به عنوان مهمترین عوامل اثرگذار بر بنگاههای کوچک و متوسط معرفی کرد: بازاریابی، تامین مالی، بهره وری، تولید سبز و پاکیزه (تولید مبتنی بر اصول حفظ محیط زیست)، توسعه منابع انسانی، نبود زیرساختها و بالاخره صلح، ثبات و امنیت.

در بین عوامل بالا، بازاریابی و تامین مالی به عنوان مهمترین عواملی شناخته شدند که تاثیر زیادی بر شانس بنگاههای کوچک و متوسط برای بقا، رشد و رقابت در بازارهای محلی و جهانی دارند.

علاوه بر دو عامل بالا که عوامل داخلی محسوب می شوند و می توانند توسط بنگاههای کوچک و متوسط کنترل گردند، برخی عوامل خارجی نیز بر وضعیت و سرنوشت این بنگاهها اثر می گذارند. از میان این دسته عوامل می توان نبود زیرساختهای لازم (مثلاً جاده، تأسیسات فرودگاهی و بندرگاهی)، مشکلات حمل و نقل، هزینه های بالای اخذ گواهینامه های همچون ISO، HACCP/GMP و نظایر آن را نام برد.

از دیگر مشکلات این بنگاهها می توان به مسئولیتهای اجتماعی، وجود قوانین و مقررات دست و پاگیر اداری، فساد مالی و

بنگاهها می شود نیازهای اطلاعاتی آنهاست. این اطلاعات بسیار گسترده و متنوع است و مهمترین مسائل در خصوص سیاستها، خط مشی های قانونی، فرصتها و خدمات و تغییرات را شامل می شود. از مهمترین اقدامات اصلاحی دولتها برای استفاده از اینگونه مزایا می توان به آزادسازی و حذف قوانین دست و پاگیر مربوط به این نوع بنگاهها اشاره کرد.

نقش بنگاههای کوچک و متوسط در

توسعه خود

مشارکت بخش خصوصی در رشد و توسعه بنگاههای کوچک و متوسط، نیروی محرک اتاق صنایع و بازرگانی فیلیپین بوده است و این مهم با همکاری شورای سیاستگذاری SMED صورت می گیرد. در سال ۱۹۹۶ رئیس جمهور وقت فیلیپین در جهت اقدامات استراتژیک برای رقابتی کردن شرکتهای در سطح جهانی برنامه های زیر را در صدر فعالیتهای نهادهای زیربسط قرار داد:

- بکارچگی آموزشهای کارآفرینی؛ • ارتقاء منابع انسانی و آموزش؛ • تسهیل دستیابی به فناوری؛ • عقلایی کردن شرایط تامین مالی؛ • توسعه فعالیتهای بازاریابی تهاجمی؛ • افزایش سرمایه گذاری در بخشهای زیربنایی مناطق غیرشهری؛ • ایجاد پایگاههای اطلاعاتی منسجم؛ • تقویت نهادهای مسئول توسعه بنگاههای کوچک و متوسط.

به تازگی اتاق بازرگانی و صنایع با همکاری شورای توسعه بنگاههای کوچک و متوسط به صورت مشترک مراکزی را جهت حمایت از توسعه بنگاههای کوچک و متوسط ایجاد کرده اند که مدیریت این واحدها نیز به بخش خصوصی واگذار شده است. تعدادی از این مراکز عبارتند از: «اتاق بازرگانی بنگاههای کوچک و متوسط»^{۱۳}، «مرکز بنگاههای کوچک و متوسط»^{۱۴} و «پایگاه اطلاعات بنگاههای کوچک و متوسط»^{۱۵}. مراکزی نیز با هدف تقویت بازاریابی و نهایتاً بالا بردن توان بنگاههای کوچک و متوسط ایجاد شده اند. این مراکز مطالعات امکان سنجی را از ابعاد انتقال فناوری، آموزشی، بازاریابی، تامین مالی و... انجام می دهند.

مهمترین چالشها

رشد و توسعه بنگاههای کوچک و متوسط

انتشارات فرات

منتشر کرد:

روش بکارگیری مهندسی ارزش

(چاپ سوم)

ترجمه: دکتر جبل عاملی - دکتر میر محمد صادقی

این کتاب به صورت دستور العمل و روش اجرایی تنظیم شده و می تواند به عنوان یک راهنمای ساده برای اجرای مهندسی

ارزش مورد استفاده قرار می گیرد.

مرکز پخش: ۶۴۶۵۸۳۱-۶۴۹۸۸۳۶

برگزاری دوره ها و کارگاه آموزشی مهندسی ارزش

۰۹۱۳۲۷۵۶۰۳۵-۶۴۹۸۸۳۶



مشخصات نرم افزار :

طراحی شده در محیط ویندوز ، قابل اجرا در شبکه ، انعطاف فوق العاده
امکانات حرفه ای و وسیع ، ارتباط با سایر سیستم ها

مزایای سیستم :

آموزش و نصب رایگان ، کار آسانی یکساله ، پشتیبانی قوی
اجرا شده بطور وسیع در صنایع مختلف ، ارائه خدمات مشاوره ای
جهت پیاده سازی بهینه

مشخصات فنی :

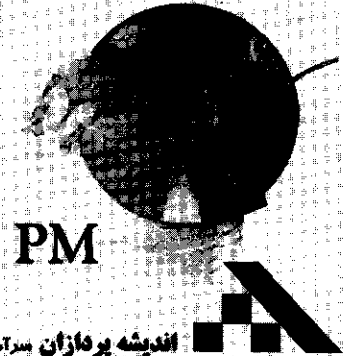
مدیریت اطلاعات انی ، مدیریت قطعات و مواد ، مدیریت نیروی انسانی
برنامه ریزی فعالیتهای پیشگیرانه
کنترل فعالیتهای اضطراری اصلاحی (PM, EM, CM, ...)

سایر فعالیتهای :

طراحی و مکانیزاسیون سیستم های برنامه ریزی تولید و مواد (MRPI, MRPII)
طراحی و مکانیزاسیون سیستم های انبارداری جامع
طراحی و مکانیزاسیون سیستم های اطلاعاتی مدیریت (MIS)
نرم افزار کنترل مستندات و مدارک جهت استانداردهای ISO

Timar تیمار

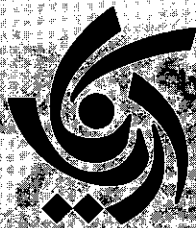
نرم افزار مدیریت نگهداری و تعمیرات



آندیشه پردازان سرآمد

مشاور تخصصی سیستم های مهندسی صنایع
Andisheh Pardazan

۰۹۱۱۲۵۷۵۲۹۵ - ۸۷۸۲۵۹۸ - ۸۸۸۵۰۲۳



گروه پژوهشی صنعتی آرینا

آموزش، مشاوره و تحقیق

ارزشهای بنیادین

ارتباط برنده - برنده یا ذینفعان
خلافت و نوآوری
بهبود مستمر عملکرد

تهران، خیابان دکتر شریعتی، خیابان ملک، شماره ۸۸، طبقه ۷
شماره: ۷۵۲۲۶۲ تلفن: ۰۲۵۲۰۲۵۲ (خط ۲)
<http://www.aryana-center.com> • Email: info@aryana-center.com

www.aryana-center.com

حوزه های تخصصی

مشاوره، آموزش، تحقیق،
مهندسی مجدد فرآیندهای کسب و کار BPR
مدیریت استراتژیک و تعالی سازمانی
مدیریت و ارزیابی عملکرد PMS
کار آفرینی
طراحی سیستم

ماموریت

تلاش و مشارکت در توسعه و ارتقای زندگی انسان ها
از راه ترویج دانش و مهارت های مدیریت و کار آفرینی